

65

primord

Med dessa ord kan du förklara allt.

Primorden finns i alla språk, de betyder alltid samma sak och med dem kan man förklara alla andra ord.

Primorden är inte alltid ord – de kan utgöras av fraser bestående av flera ord eller morfem, det vill säga "språkets minsta enheter med självständig betydelse", till exempel ändelser. Exempel på fraser är *del av* och *en kort stund*.

Det finns inga svenska primord som består av morfem, men ett finskt exempel är *-lainen/-läinen*, som på svenska motsvaras av *sort/en sorts*.

Ofta finns fler än ett ord som representerar samma primord. Det viktiga är det betydelsemässiga innehållet, inte det specifika ordet. De här variantformerna av primorden kallas *allolexer*. Allolexerna kan vara synonymer, till exempel är *sak* och *ting* allolexer. Ibland uttrycker allolexer

samma betydelse i en annan ordklass, till exempel är också pronomenet *någonting* en allolex för *sak* och *ting*. Som allolexer räknas också de fall då samma betydelse uttrycks med olika ord på grund av deras placering i satsen, till exempel har primordet *jag* allolexen *mig*.

1. jag
2. du
3. någon
4. någonting/
ting/sak
5. folk
6. kropp
7. sort/en sorts
8. del av
9. den här/denna/det här/
detta
10. samma
11. annan
12. en/ett
13. två

14. mycket/många
15. lite/få
16. några
17. alla
18. bra
19. dålig
20. stor
21. liten
22. tänka
23. veta
24. vilja
25. vill inte/vill inte ha
26. känna
27. se
28. höra
29. säga
30. ord
31. sann
32. göra
33. hända/ske
34. röra sig
35. vidröra
36. vara (någonstans)
37. vara (någon/någonting)
38. det finns
39. (är) min
40. leva
41. dö
42. då/när/tid
43. nu
44. innan
45. efter
46. länge
47. en kort stund
48. en stund
49. ögonblick/
om ett ögonblick
50. där/var/plats
51. här
52. över
53. under
54. nära
55. avlägsen
56. sida
57. inne (i)
58. inte
59. kanske
60. kan
61. eftersom
62. om
63. mycket
64. mer
65. som

Listan utgår från förteckningen i Susanna Karlssons och Cliff Goddards kapitel i boken *Cross-linguistic semantics*.